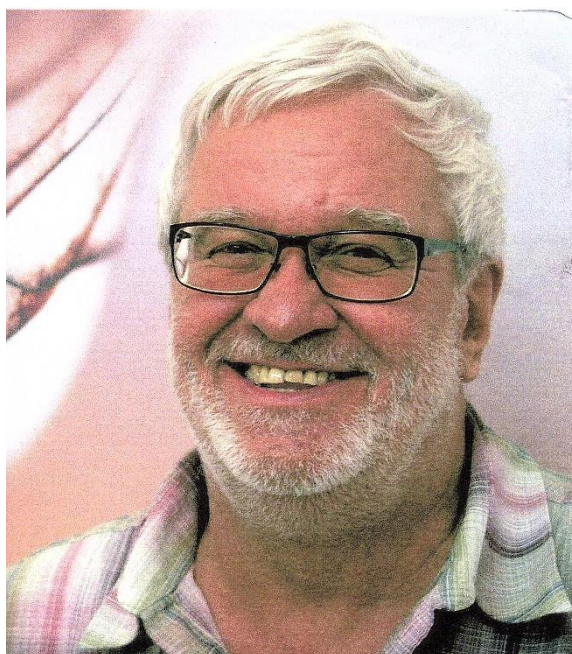

BULLETIN

Společnosti Otokara Březiny

74

Jaroměřice nad Rokytnou

SRPEN 2019

APOTHEOSA KLASŮ (*O. Březina, Stavitelé chrámu*)

Zde kroky zastavím a zraků zbožnosti a vzpláním
nad krajem, jemuž požehnala, svou duši rozestru:
a v modlitbě své uslyším, jak země zpívá zráním
ve světě mystickém, tvou slávou hřmícím orchestru.

O klasy pracující dnem! O bratří nesčíslní
ke kořenům svým schýleni a zbledlí v únavě,
a času žhavým tajemstvím, jež nad vámi se vlní,
chléb síly z věků do věků nesoucí laskavě,

o vlídní! Bratrsky jste dovolili, aby v skrýši
řad vašich stísněných o létu nadpozemských krás
květ horečný snil v samotách a v zracích oheň výší,
tmu země v kořenech, svou písní doprovázel vás.

Mír letních jiter nedělních z vln vašich dýchat cítím,
let země, zvonů zachvění ve vesmír odvádě,
a vůni ze rtů pějících, jimž jednou k vyšším žitím
zrn sladkost sílící a proměněnou podáte.

A půlnoc, nemá extasí, když bloudí nad zeměmi,
lích vašich jiskření se do blankytů navrací,
klas každý hoří hvězdami a hvězdy nadějemi
a stébla paprsků jak stříbro zvoní vibrací,

a všemi výšemi jak záliv moře z nedohledna
se vlní jedna žeň! Snů skvoucí loďstva etherná
se na ni v dálce ztrácejí a v zlatém písku ze dna,
pod vesly zvířeném, zář slunce hoří nádherná!

O Dechu, obtížený životem, jenž s líchy do lích
pel jeho snášíš jiskřící nad hlubin závratí,
k svým chudým bolestem, květ unavený na tvých polích,
před přísnou nesmírností tvou se bojím přiznati.

Nekrolog

Zemřel Petr Holman

V neděli 4. srpna 2019 zemřel dr. Petr Holman, literární historik a indolog, editor, pedagog, bohemista, přednášející na univerzitách v USA a v Indii, hudebník, cestovatel, obdivovatel japonské keramiky a milovník čajů a dýmek.

Kromě své publikační a ediční činnosti působil Petr Holman (*1951) také jako vědecký pracovník Ústavu jižní a centrální Asie FF UK.

Z pohledu literární historie a matematické lingvistiky se zabýval českou literaturou přelomu 19. a 20. století, především pak dílem Otokara Březiny, jehož byl také editorem. Zejména za svazek *Březiniana II*, který byl životním souhrnem jeho literárněhistorické péče o dílo Otokara Březiny, obdržel v roce 2016 prestižní Cenu Toma Stopparda. Byla mu také v roce 2005 udělena Cena Magnesia Litera za nakladatelský počin vydáním dvoudílné *Korespondence Otokara Březiny*.

Petr Holman po základní škole v Malé Skále a v Železném Brodě navštěvoval gymnázium v Jablonci nad Nisou (1966–1969). Od roku 1969 studoval v Jazykové škole v Praze sanskrit, na Univerzitě Karlově český jazyk a hudební výchovu a indologii (sanskrit a tamilštinu; od roku 1973). Diplomovou práci obhájil v roce 1973. Doktorát získal v roce 1991 částí svého díla z oboru matematická lingvistika *Frekvenční slovník básnického díla Otokara Březiny* (tento šestisvazkový slovník básnického díla je v české literární vědě ojedinělým pokusem interpretovat jazyk literárního díla prostřednictvím matematické lingvistiky).

Po Sametové revoluci mohl absolvovat stáž na University of Oxford (1991). Působil jako odborný asistent na katedře české a slovenské literatury FF UK (1991–1993). V letech 1992–1994, jako hostující profesor Fulbright Commission, vyučoval českému jazyku a literatuře na Stanford University a Northwestern University v USA. Roku 1995 začal pracovat v Ústavu pro českou literaturu AV ČR. V letech 1996–1998 pedagogicky působil na University of Delhi v Indii. Ve

spolupráci s Ivanem M. Havlem a Centrem pro teoretická studia UK v Praze se podílel na výuce studentů amerických a kanadských letních škol slovanských studií v Praze. Byl čestným předsedou Společnosti Otokara Březiny, nositelem její zlaté pamětní medaile a též pamětní medaile Společnosti Anny Pammrové.

Rozsah jeho publikačních aktivit je rozsáhlý. Knižně v edici Petra Holmana vyšla mimo jiné Březinova *Hudba pramenů a jiné eseje* (1989, 1996 rozšířeno pod titulem *Eseje*), celoživotní *Korespondence I a II* (2004), podílel se též na zrcadlovém česko-latinském vydání *Básnických spisů / Opera poetica* (2014). Uspořádal březinovskou bibliografii, řadu sborníků, které vyvrcholily monumentální textovou koláží *Březiniana II* (2012). Petr Holman též publikoval několik drobnějších edic dopisů Jakuba Demla (Marii Tischlitzové, Marii Bačákové aj.) a spolupracoval na přípravě edice vzájemné korespondence Jakuba Demla a Otokara Březiny (2018).

Ve svém autorském deníkovém záznamu *Z cest* (vydáno 2005) nápaditě komentoval zážitky a postřehy z cesty, kterou podnikl během pobytu po USA. Přispíval také do mnoha časopisů – například *Aluze*, *Bulletin Společnosti Otokara Březiny*, *Česká literatura*, *Host*, *Kmen*, *Kurýr Odeonu*, *Literární měsíčník*, *Proglas*, *Typografia*, *Umění a řemesla*, ale také do *Železnobrodského zpravodaje*, který pomáhal před několika lety editovat. V poslední době se o svůj čas dělil s pražskou společností *Happy Materials* a přispíval i k vydávání jejich magazínu *Material Times*.

Holman byl činný jako amatérský i profesionální hudebník (houslista, violista) v řadě hudebních souborů. Koncertoval nejenom u nás, ale také v mnoha evropských zemích. Pro Český rozhlas v minulosti připravil pořady o české literatuře a indické hudbě.

Je zřejmé, že Petr Holman nebyl pouze mistrem psaného slova. Důležité byly také jeho životní názory a odpovědné občanské postoje. Ačkoliv nebyl politickým bojovníkem, vždy věděl, kde má stát, i když to mělo pro něj těžké následky. V mezních situacích dokázal říct nahlas to, co se mnozí jiní říct neodvážili. V důsledku toho byl před rokem 1989 nucen vystřídat řadu různých zaměstnání –

byl prodavačem, dělníkem, myčem nádobí, listonošem, nočním hlídačem, topičem, uklízečem, korektorem, vychovatelem, učitelem češtiny a zpěvu. Petr Holman neuznával nenávist, ale ani bagatelizaci minulých vin ...

Otevřeně, aktivně a s jiskřícím nadhledem komentoval dění kolem sebe. Zvláště pak, když se mu jevilo jako přízemní, nesmyslné nebo nespravedlivé. Přestože odolal vstupu do komunální politiky, měl své viditelné místo i ve veřejném životě. Petrova obdivuhodně shovívavá chápavost hloupostí světa, jeho úsměvně působící a vždy přiléhavé, často velmi kritické, ale nikdy zle zamýšlené poznámky na adresu těch, kteří si to zasloužili, fungovaly jako neprůstřelná obrana vlastních postojů.

Kdo měl příležitost se s Petrem Holmanem poznat osobně, pochopil velmi rychle, že svůj život nevyplňuje čekáním ... V roli nezmarného podporovatele byl schopen lidi motivovat a přibližovat jejich cílům. Rozhovory s ním byly probarvené mnoha odstíny proměn, podobně jako keramické misky, do kterých mistrně připravoval čaje – posilující a přinášející energii. S urputností sobě vlastní vrhal kolem sebe stíny bezbřehého entuziasmu. Přejme si, aby tyto stíny s námi zůstaly po dlouhou dobu.

Publikováno s vědomím autora

Pro magazín Material Times napsal Martin Hlubuček 5 .8. 2019

Foto na titulní straně: archiv Petra Holmana

Kuběňův Bítov 2019

Dne 10. srpna se setkali přátelé Jiřího Kuběny při příležitosti druhého výročí jeho úmrtí. V 10 hod. proběhla mše svatá v zcela zaplněné kapli

P. Marie na hradě Bítově, kterou sloužil znojemský děkan P. Jindřich Bartoš. V úvodu i v závěru bohoslužby citoval z básní Jiřího Kuběny. Ve 14 hodin se uskutečnil pietní akt na hřbitově za účasti asi sedmdesáti účastníků. Po promluvě **P. Oldřicha Máši** byl na hrob

položen krásný vavřínový věnec, který zajistili PhDr. Karel Vala, Karel Žák, F. Ř. Jemnický a Valerián Klaban ve Vejtasově zahradnictví v Jaroměřicích nad Rok a další kytice od přátel. Hrob je zatím s dřevěným křížem bez náhrobku, obložený kameny. Starají se o něj místní přátelé. Po pietním aktu se uskutečnilo setkání v Restauraci u Tesařů na náměstí v Bítově.

Nejdříve se probírala možnost, jak zajistit důstojnou úpravu hrobu. Shoda byla na tom, že již teď je potřeba, abychom poslali zatím na účet Káji Žáka příspěvek, z něhož by se pořídila úprava hrobu tak, aby měl obrubníky a desku. Až bude tento účet převeden na veřejný účet, bude vypsána veřejná sbírka. Číslo účtu je 2901668576/2010. Hovořilo se o pravidelných setkáních na Kuběnově Bítovu, který se podle domluvy bude konat zřejmě k výročí narození Jiřího Kuběny 30. 5. 2020 a dále vždy v sobotu nejbližší tomuto datu. Předběžně byla shoda na programu: V 10 hod v kapli na hradě Bítově mše sv., poté pietní akt na hřbitově, čas na oběd a setkání přátel, pokud možno s programem a besedou.

Aktualizovanou pozvánku na Kuběnov Bítov 2020 pošleme přátelům začátkem května 2020 jako na letošní setkání. Když se podaří založit Společnost Jiřího Kuběny, bude pak zdroj informací z jednoho zdroje. Zájemce, kteří jsou ochotni pracovat pro navrhovanou Společnost Jiřího Kuběny, prosíme, aby se přihlásili na adresu: karelzak@centrum.cz, nebo na studijniknihovna@otokarbrezina.cz..

Nejdříve bychom měli pomoci upravit důstojně hrob Jiřího Kuběny. Děkujeme. Sepsáno na základě hovorů na Bítově.

Jiří Höfer

Voda Neví Co Mlčí,
Básník Ví Co Nezpívá. Jen Ty Zpíváš a Nevíš,
Jen Ty Nevíš a Zpíváš – ach že už jen Ty Mi Zbýváš –
Kdo jsi že Jsi – a Že Zpíváš ač zbýváš – ach Ty se Mi
Neposmíváš : Ty se Mi, Ty Se Mnou, Ty se Ve Mně, Ty –
Mě Rozechzvíváš – Ó Bítové – Ty Ted' Teprv Mé Všecko
Mé Opravdu Všecko:

-Srdce!

ZDE A V NAŠEM ČASE

„Obchod, válka a pirátství, svazek trojjediný, vždy pospolu.“ Tato Goethova slova mi stále přicházejí na mysl, kdykoli vidím, jak obtížně ručkujeme do vysněného Ráje Evropy, která se již chystá (vlastně je chystána) pro očistné vody Potopy, pro blahodárné Ohnivé Pometlo, zjednávací nápravu na hřbetech zpronevěřilých mas, na modloslužeb- nících Mamonu a dalších líbezností, jak je vyjmenovává popořadě a důsledně Apoštol Národů.

My sami jsme přece jen velmi vzdáleni onomu současnému „podnikání“, tíhnouce spíše k nitru člověka, spíše k soustředování, než k rozptylování v informacích a zábavách. Toto tíhnutí potom spojujeme s uměním a náboženstvím, která se dle našeho přesvědčení osvětlují navzájem a jsou živnou půdou v našem skutečném živo-bytí.

Je dnes na všech stranách mnoho tiskovin, mnoho však z toho má platnost lehkých a pomíjivých plev, poletujících ve větru. Slova, jak nevěstky se otáčejí, obracejí ve víru žvanění, frází bez významu, polemikou a ironií zkroucená, neplatná. Vše je zároveň tak – a

zároveň jinak. Nic pevného, nic, na čem by mohla spočinout spontánní důvěra, touha po věrnosti, která je tíhnutím lásky. Anebo velmi, velmi málo. A o kráse nemluvě, o poesii, o potěše srdce v tomto pozemském plahočení, o smyslu bolesti, ducha-přítomnosti, bdělosti...

Na to všechno myslím, když píšu o způsobu, jak nepodlehnout skepsi, jak i s tlačicí můrou těch hromad potíštěného papíru začít všemu navzdory, zas z bodů výchozích, od nuly, znovu budovat na základech zanechaných tradicích, vyztužených vírou (tj. i onou věrností), a v nejlepší snaze a s vůlí pokornou vynášet ony „věci nové a staré“ jak Hospodář v Evangeliiu Ty věci, na nichž může spočinout skutečná váha lidského času. A je naší upřímnou snahou, smysl této tíhy dokládat lidským uměním (ve smyslu *poesie*) vážením této činnosti (tedy kritikou), to vše pak zahrnout v jedinou vnitřní pulsaci naší pouti (život).

Vranov nad Dyjí 15. 8. 1991 Jaroslav Erik Frič
Vydala Votobia, Archy pro poesii, kritiku, život v řadě Bítov

Jaroslav Erik Frič (14. 8. 1949 – 24. 5. 2019)

30. května 2019 jsme se v rozloučili s Jaroslavem Erikem Fričem, naším významným zakládajícím členem (od r. 1990), básníkem, zakladatelem nakladatelství Votobia a Vetus Via, nepoddajným odpůrcem totalitního režimu, hospodským s diplomem absolventa Filozofické fakulty, vydavatelem samizdatu, zpěvákem, pořadatelem nepočítatelných kulturních aktivit, novinářem, blogerem.... Jak tohle všechno (a další nepojmenované) mohl stíhat a dělat, když většinou v kapse chyběla koruna?

Inspirovali ho J. Deml, J. Florian O. Březina, filozof J. Šafařík, J. Kuběna. S Jiřím Kuběnou se rozloučil na Bítově v srpnu 2017, sám vážně nemocný. Bylo to vskutku královské rozloučení, na které asi

nikdo z přítomných nezapomene. Nikdy snad nehleděl na osobní zisk, jen bytostně toužil přispívat a vytvářet kultivovaný prostor, který vycházel z těch nejlepších tradic. Jeho dílem byla nikdy nekončící, nezištná služba, ke které čerpal sílu z víry a z lásky k Moravě. Nesnášel kompromisy se zlem totalitního režimu, stejně tak jako kompromisy s novými zlatokopy, kteří opět, jako za totality, znali jen svůj zisk a své mocenské ambice.

Jiří Höfer

Soutěž „Jak znáš Otokara Březinu“ – spolupráce měst, škol, muzeí

V září 2018 byly na Mezinárodním sympoziu „Otokar Březina 2018“ vytvořeny první kontakty pro realizaci projektu počáteckého muzea a ZŠ Otokara Březiny v Jaroměřicích, tj. znalostní soutěž „Jak znáš Otokara Březinu“, která je cílená na základní školy obou měst.

Do příprav byli postupně zahrnuti starostové obou měst, ředitelé škol i paní učitelky obou základních škol.

V březnu, po pietním aktu u básníkovy hrobu, následovala výroční schůze Společnosti Otokara Březiny, kde starosta Města Počátek Mgr. Karel Štefl předal předsedovi Mgr. Jiřímu Höferovi pamětní medaili města Počátky jako poděkování za dlouholetou a záslužnou práci pro Společnost Otokara Březiny.

Kontakty mezi oběma městy se při této příležitosti prohloubily, starosta Jaroměřic nad Rokytnou Ing. Karel Müller a místostarosta Zdeněk Říha společně se starostou Počátek Mgr. Karlem Šteflem dohodli příští spolupráci, týkající se nejen soutěže škol, ale i společně plánovaných pochodů mezi těmito městy.

Osobní kontakty navázali zástupci obou škol. Ředitel Základní školy Otokara Březiny v Jaroměřicích nad Rokytnou Mgr. Zdeněk Uttendorfský, učitelka Ing. Hana Jandová a ředitel Základní školy v Počátkách Jaroslav Blažíček s paní učitelkou Lenkou Filsochovou.

V dubnu obě školy zahájily přípravu na soutěž návštěvou přednášek v Městském muzeu v Počátkách a Muzeu Otokara Březiny

v Jaroměřicích nad Rokytnou. Následovně se uskutečnila školní kola, kde si soutěžící obou škol prověřili své znalosti. Poděkování za přípravu dětí patří Ing. Heleně Peschové a paní Anně Zlatuškové z Muzea Otokara Březiny ve spolupráci s paní učitelkou Mgr. Pavlínou Klímovou a Ing. Hanou Jandovou.

Koordinátorem meziškolní literární soutěže bylo Městské muzeum Počátky. V sále počáteckého kina mezi sebou dne 9. května 2019 soutěžily tři týmy z Počátek proti třem týmům z Jaroměřic. Jaroměřické děti zvítězily a domů si odvezly hodnotné ceny za 1., 2. a 3. místo a hezké vzpomínky.

Soutěž byla provázena kulturním programem a děti jaroměřické školy si rády prohlédly zdejší školu a muzeum.

Legendární se stala věta ředitele školy Mgr. Jaroslava Blažíčka: **„Počátky nevyhrály, tak se jdou učit!“**

V příštím roce chystá Město Jaroměřice nad Rokytnou podobné setkání pro žáky Základních škol z Jaroměřic nad Rok. a z Počátek.

Marie Filipová, Městské muzeum v Počátkách
Hana Jandová, ZŠ OB Jaroměřice nad Rokytnou

Postřehy dětí:

Počátky

Dne 9. května jsme netradičně odjeli do Počátek kvůli klání, které trvalo 2 hodiny. Soutěž Otokara Březiny není úplně tradiční a konala se s Jaroměřicemi poprvé. Po tom, co naše týmy obsadily první tři místa, jsme šli na oběd. Boloňské špagety, bramboračka a borůvkový jogurt, to vše nám velice chutnalo. Poté jsme šli na věž, do muzea a nakonec navštívili rodný dům Otokara Březiny. Nakonec jsme se zastavili u zmrzlinového stánku a o půl třetí jeli zpět do Jaroměřic.

Silvie Protivínská, 6.B ZŠ O. Březiny Jaroměřice nad Rokytnou

Soutěž v Počátkách

Dne 9. května 2019 jsem měla to štěstí, že jsem se zúčastnila soutěže o díle a životě Otokara Březiny v Počátkách, kde malý Václav Jebavý vyrůstal. Jel nás plný autobus – soutěžící a žáci 7.B, dále redakční rada školního časopisu Otazník, učitelé, paní zástupkyně a pan starosta. Soutěžící seděli na pódiu ve skupinkách po třech, publikum sedělo v hledišti. Byla to pro mne velmi zajímavá zkušenost, neboť jsem poprvé stanula před kamerou v roli soutěžících v očekávání ostatních, že podám nejlepší výkon. A já věřím, že jsem nezklamala – naše družstvo totiž vyhrálo 3. místo. Ostatní týmy naší školy se ale umístily lépe, obsadily totiž 1. a 2. místo. Naše škola tedy vyhrála všechna místa a školu počáteckou jsme nechali v závěsu za námi. **Tohle se nám povedlo.**

Eliška Cimrová, 9.B ZŠ Otokara Březiny Jaroměřice nad Rokytnou

Výstava v Senátu Parlamentu v Praze

Od 11. do 24. června 2019 se uskutečnila výstava v předsálí Jednacího sálu Senátu Parlamentu ČR v Praze pod záštitou senátora RNDr. Miloše Vystrčila, který přítomné přivítal. Úvodní slovo - Jiří Höfer, recitace básně *Moje matka* - Magdalena Krejčová a hudební doprovod na housle - Petr Hudeček. Viktor Dvořák dále komentoval obsah na panelech podle autorů překladů Březinovy básně *Moje matka / My Mother / Mia Patrino*, ve kterých je obsah, předmluva i ediční poznámka v jazyku českém, anglickém a esperantském.

Výstava se konala při příležitosti 150. výročí narození a 90. výročí úmrtí Otokara Březiny. Měla za cíl ukázat na obtížnost šíření literatury malých národů ve světě a s tím souvisejícími problémy dorozumívání. Předkládá se k úvaze možnost využití esperanta, který je univerzálním jazykem, který odpovídá pojetí Jana A. Komenského v díle VIA LUCIS, kapitola XIX. Mnohojazyčnost je stále překážkou a s lítostí lze konstatovat, že naplněním „Barcelonského“ cíle je jen omezeně vyřešen problém vzájemné komunikace v EU. K velké škodě je, že tvůrci dokumentu KOM 566, Brusel (18. 9. 2008) potřebu univerzálního jazyka zcela pomíjí.

Výstavu připravil Ing. Viktor Dvořák, CSc., ze svého dlouholetého bádání a pátrání po překladech Březinova básnického díla, jeho překladatelích a dědicích autorských práv. Vyhledání překladatelů a získání souhlasu se zveřejněním poskytnutých překladů a materiálů byla dlouholetá, časově velmi náročná práce.

Výstava byla výsledkem spolupráce s Klubem přátel esperanta ve Svitavách, Spol. O. Březiny v Jaroměřicích nad Rok., Ústavem pro českou literaturu AV ČR v Praze, Moravskou zemskou knihovnou v Brně a Památníkem národního písemnictví v Praze.

Byl projeven zájem o opakování výstavy v rodišti Otokara Březiny v Počátkách, Jaroměřicích nad Rokytnou a Galerii Františka Bílka v Praze, prostřednictvím Spol. F. Bílka.

Ing. Viktor Dvořák

Otokar Březina očima Jiřího Mahena

Na rok 2019 připadá nejenom devadesáté výročí úmrtí Otokara Březiny (zemřel 25. března 1929), ale i osmdesáté výročí smrti Jiřího Mahena (odešel dobrovolně 22. května 1939). Tento souběh jubileí obou velkých osobností naší literatury nabízí možnost připomenout, jak Jiří Mahen pohlížel na autora *Tajemných dálek*.

V šestém ročníku časopisu Panorama (1928–1929) otiskl v číslech 5 a 6 stať nazvanou *Ze začátků Otokara Březiny* (v celém textu včetně jeho názvu chybně užil jméno Otakar). V jejím úvodu napsal: „Začátky básníků bývají vždycky velmi poučná věc. Dá se v nich často nahmatat obrys člověka, který hnal básníka do výprav za novým a novým snem. Že je tu zároveň ohromné pole pro psychology a zejména psychoanalytiku, ví každý.“ Mahen glosuje časopisecké články připomínající Březinovy šedesátiny (nejvíce cení příspěvek Emanuela Chalupného v Prager Presse) a poté se soustřeďuje na jeho rané básně publikované ve Vesně a Nivě v letech 1886, 1887 a 1893.

Jde o básně Hrobník, Lékař, Písař, Dopisy sestře, Otcovská hrouda, Moje matka, Zimní ráno, Chvála samoty, Chorální mše a V úzkostech. Mahen tyto básně charakterizuje a některé z nich obsáhle cituje, přičemž se zaměřuje na básníkův přerod, související se smrtí jeho rodičů:

„Roku 1887 byl pan učitel Jebavý v Jinošově u Náměště, 1888 přišel do Nové Říše. Starobylý klášter – bohatá knihovna... A tu je strašné zarachocení klíče ve vratech, která uzamykají básníkův svět už 1887: 22. února 1890 umírá mladému básníkovi matka a čtvrtý den nato staříček otec! /.../ A tak přichází 1893 ve Vesně Václav J. Danšovský se svým slavným nářkem, který nemusil býti nikdy opravován: *Šla žitím matka má jak kajícnice smutná, / den její neměl vůně, barev, květů, jasu...* Profil básníkův se ustaluje. Mizí básník Danšovský a je tu hotov Otokar Březina.“

V závěru Mahen píše: „Pro Březinu nemusí se zrovna zapomínati na Danšovského. Počátky básníků jsou věc, která se má studovat. Žijí dobrodruzi ducha, jako žijí ostatní, ale najednou se zakuklují a tenkrát ukazují nám, čím vlastně se stanou. Podívaná na ně bývá

velkolepá pro toho, kdo vidí pod kuklou život a pronikl aspoň trochu k jeho tajemství v určitém, daném případě.“

Do šestého čísla prvního ročníku Indexu (1929) Mahen přispěl březinovským článkem, který nazval *Když zemřel velký básník*. Přetiskl v něm citáty žurnalisty, literárního kritika a básníka, aniž je jmenoval. Každý citát okomentoval a své komentáře shrnul těmito slovy:

„Březinovi dlouho se u nás nebude rozuměti proto, poněvadž naše školy ovládá racionalizační tempo zase zvýšenou měrou. Kdyby tu byla aspoň ta Nobelova cena! Četli bychom, vzdychli bychom, abychom vzbudili ohlas, a tím by bylo všecko rozřešeno. Březina zůstává tedy i pro příští generace velkým problémem.“

Když v roce 1931 Jakub Deml vydal svoji problematickou knihu *Mé svědectví o Otokaru Březinovi*, vedle F. X. Šaldy, Karla Čapka, Vladimíra Helferta, Jana Rambouska či Jana Vrby na ni kriticky reagoval též Jiří Mahen. Učinil tak článkem pojmenovaným *Deml a Březina*, který zveřejnil v sedmém čísle devátého ročníku časopisu *Panorama* (1931–1932). Začíná takto:

„Po smrti Březinově začal se podivný tanec kolem jeho památky, začaly se vydávati různé knížky a brožury, v nichž se zachycovala většinou osoba Václava Jebavého a nikoliv osobnost Březinova. Byli čtenáři, kteří tušili, že nakonec to dopadne s Březinou velmi neslavně. A ten konec je tu a má svůj ohromný úspěch v národě. Jmenuje se to *Mé svědectví o Otokaru Březinovi* a je to tlustá kniha, kterou napsal Jakub Deml. /.../ Povím krátce, co si o té knize myslím: jest a bude jistě mnoho inteligentních čtenářů, kteří odloží *Svědectví* naprosto neuspokojeni, ba dokonce roztrpčeni. Z velkého básníka se stal jeho zásluhou a jeho přičiněním jakýsi nahněvaný a nelítostný člověk, který trpí méněcenností skoro na každé stránce. Tak Březina jistě vnitřně nevypadal, k jeho vnitřní masce se autor spisu nedostal než na některých stránkách.“

Mahen potom odmítavě komentuje mnohá místa Demlovy knihy, jež se týkají Březinovy četby, jeho vztahu k Slovensku a severské literatuře, jakož i k T. G. Masarykovi, Jaroslavu Vrchlickému, F. X. Šaldovi nebo k Petru Bezručovi. Autoru *Kamarádů svobody* se nelíbily ani četné fráze, opakování řady věcí a demlovská stylizace Březinových výroků, která přispěla k tomu, že básníková podobizna – na rozdíl od Demlova obrazu – je „rozmazána úplně“. Mahen dále

hovoří o šosáctví, jež nemohlo vykvést „na dvoře vévody českého ducha“, kritizuje Demlovu prezentaci Březinových rad, jeho poslední vůle, názorů na katolicismus, kulturu a politiku. Soudí, že „osobnost velkého básníka ztratila se někam pod podlahu“.

V posledních větách uvažuje o negativním vlivu Demlovy knihy na čtenářskou recepci Březinovy poezie a dochází k tomuto závěru: „Březina stojí vždycky za to, abychom ho znova studovali, ale budeme nuceni vyhrabávat ho ze smetí, kterého nemusela býti taková hromada.“

Jiří Poláček

Karikatura Jiřího Mahena od Františka Bidla

„Ale i svoboda bez lásky vede ke smrti“

Toto motto se stalo trendem posledních dvou desetiletí. Jde společně ruku v ruce se stylem dnešního života a ovlivní oblast, která poznamená budoucnost naší společnosti. Ne pouze z části, ne okrajově, ale totálním způsobem. Jedná se o výchovu dětí a dospívajících. Způsob života poznamenávající výše zmíněnou výchovu potomků je životní styl moderního člověka v moderním světě, kdy se každý honí za různými na první pohled důležitými touhami, cíli a přáními pod obrovským nápisem „KONZUM“. Pokud se ovšem pod tento nápis podíváme znovu, nejsou tyto cíle ani z daleka tak podstatné, jak se zdají. Svoboda, a to míněná za každou cenu, se stala jedním z cílů, kterému rodiče v dobré víře obětují téměř

vše. V první řadě lásku, která zůstává pouze okrajovým aspektem výchovy. Tuto skutečnost si však rodiče uvědomují až příliš pozdě.

Vše začíná již dávno před příchodem dítěte. Konzumní společnost masíruje mladou generaci a žene ji do náruče nekonečného chtíce, který však neukojí to, po čem touží. Jednou z oblastí je užívání antikoncepce na počátku *teen* věku v rámci touhy po úplné svobodě, v tomto případě sexuální. Tyto touhy provází celé dospívání stejně jako zmíněná antikoncepce, stále dobrý a nepostradatelný sluha a hlavní maskot úplné a „bezstarostné“ svobody. Když si však tyto svobodné ženy pravidelně užívající hormonální antikoncepci ve 30 letech uvědomí, že si vlastně dítě přejí a že je na čase splnit si svůj dívčí sen být hrdou maminkou, zjistí, že se jim nedaří otěhotnět. „Free love“ si vybrala svou daň formou totální destrukce přirozené možnosti početí svého snu. Tyto ženy poté hledají záchranu v nepřirozených cestách. A když se dílo podaří, dítě není kýžený cíl, ale stává se prostředkem dosažení dětského snu-cíle. Péči o tento prostředek se snaží rodiče poté co nejrychleji zkrátit. Společnost je v této myšlence podporuje. Můžeme to vidět kupříkladu v návrhu zákona na umístění dvouletých dětí do mateřských školek. Snažíme se tak přiblížit modernímu západnímu modelu, kdy matka tráví s dítětem maximálně půl roku. V mnoha případech je pak situace taková, že některé děti společně s paní učitelkou školku otevírají a také pozdě odpoledne zavírají. A kvůli čemu? Rodiče si jednoduše našli další cíl. Chtějí mít opět svobodu a dítě je pouze odškrtnutá položka na seznamu cílů, která navíc jejich osobní svobodu omezuje. Ať již to je kariéra, přátelé či něco jiného. Dítě vlastně vyrůstá vedle svých rodičů, ne s nimi. Rodiče dávají svému cíli-prostředku, se kterým právě „tráví“ čas vše možné, jen aby mu nemuseli obětovat příliš mnoho času. A pokud si dítě něco přeje? Musí vše dostat! Ještě aby se nám snad rozplakalo, protože nedostalo to, co chtělo!

V této situaci se dítě dostává do spleti neomezené svobody ukájené za každou cenu na úkor lásky, které není dáván prostor. Mnozí lidé zaměňují ve výchově pojem láska za slovo svoboda, vždyť to jde přeci ruku v ruce ne? Jen kdyby věděli, jak se mýlí... Děti tak vyrůstají v izolaci svobody. Vyrůstají ve světě bez jakýchkoliv omezení a s postupem času, když si rodiče uvědomí, že se k nim jejich ratolest

chová neuctivě a opovrhuje jimi, je na převýchovu již příliš pozdě. Když mu nechtějí dát peníze, protože vědí, že je utratí za drogy, cigarety či pití, peníze jim jednoduše vezme – ukradne. Když mu zakáží jít na party? Prostě odejde, je to něco, na co není zvyklé, vždyť vždycky přeci dostane to, co chce. Tito mladí lidé poté jdou hledající svobodu v jakékoliv podobě nevědomky ve stopách svých rodičů. Často vše poté pokračuje v náručí drog, alkoholu – pomyslných přátel. A v neposlední řadě právě v synonymu pro svobodu a lásku ve věku dospívání - v ničem neomezujícím sexuální životě. Kam může tento způsob života a výchovy vést? A zde se nám pomyslný kruh uzavírá. Vždyť dnes je tento způsob života moderní! Je ze všech stran leštěn k dokonalému třpytu a vytváří ideál moderního člověka. Ten držícího za jednu ruku svobodu a za druhou lásku. Kráčí vstříc dokonalé budoucnosti v moderní společnosti plně dokonalých moderních lidí. Společnost zaměnila dvě pro život nepostradatelná slova – prostředek a cíl. Zato záměna povede k zániku – smrti – celé společnosti, jak již toho lidstvo bylo několikrát svědkem. Vždyť přeci „SVOBODA BEZ LÁSKY VEDE KE SMRTI“.

Adam Šplíchal, Katolické gymnázium Třebíč

Zpráva o činnosti Společnosti OB za rok 2018

Mezinárodní symposium „Otokar Březina 2018“ již bylo okomentováno. V prvním čtvrtletí roku 2019 byl vydán sborník pod názvem „*Otokar Březina 2018*“ v nakladatelství Togga, spol. s r.o. Praha s podporou Nadace ČEZ a Města Jaroměřice nad Rokytnou. Několik výtisků je k dispozici v Muzeu O. Březiny v Jaroměřicích nad Rokytnou.

Jednání o instalaci busty Otokara Březiny do panteonu Národního muzea skončila bez úspěchu, protože již před naší žádostí vědecká rada Národního muzea rozhodla, že tam budou osobnosti, které tam byly do roku 1948. Náměstek generálního ředitele Národního muzea

doc. Michal Stehlík nám sdělil, že se bude hledat prestižní prostor, kde by se pro veřejnost umístily podobizny nejvýznamnějších osobností posledních sedmdesáti let.

V Muzeu O. Březiny byla v září a říjnu výstava *Překladařelé Otokara Březiny známí i neznámí*, která představila badatelské výsledky Ing. Viktora Dvořáka a dalších esperantistů.

Městské kulturní středisko v Jaroměřicích nad Rokytnou společně se Základní školou Otokara Březiny připravilo výstavu prací žáků na téma básně Otokara Březiny *Ruce*, kterou zajistila paní učitelka Ing. Hana Jandová, členka výboru SOB a spolu s kolegy ZŠ vydala za podpory Městského kulturního střediska a Mikroregionu Rokytná knížku „Koukej, Březino, aneb když ruce básní“.

14. 9. v předvečer sympozia se konala prezentace dvoudílné korespondence „*Jakub Deml – Otokar Březina*“ v salonku Restaurace VIOLA v podání šesti členů týmu Ústavu české literatury AV ČR v Praze pod vedením PhDr. Daniely Iwashity.

15.9. Bylo uskutečněno Mezinárodní symposium Otokar Březina 2018 v Sala terreně Státního zámku Jaroměřice nad Rokytnou a slavnostní pořad v chrámu sv. Markéty. Učinkovali: herec Jan Vlasák, Pěvecké sdružení Campanula Jihlava pod vedením sbormistra Pavla Jiráka, klavír Hana Partyšová, sólo Petr Baueršima.

V průběhu roku se uskutečnila mimo Jaroměřice řada besed, přednášek (mj. i v Počátkách, Rajhradě, Havlíčkově Brodě, Nové Říši, Telči) a koncertů, které pořádal Petr Kopejska na 8 místech v severních Čechách a na Vysočině. Úspěšný pořad měl Petr Kopejska v Praze ve Společnosti Františka Bílka 29. 11. 2018 na Špejcharu 3, v sálu Obce křesťanů.

Ve Sborníku Vysočiny 2018, který vydává od minulého roku Galerie Vysočiny Jihlava, jsme měli článek k Březinovu jubileu. Pravidelně o našich akcích vychází informace v Horáckých novinách a Jihlavských listech. O Březinovi publikovali Jiří Poláček, Ludmila Klukanová, Alena Blažejovská, Václav Cílek, Jiří Bičák, František Dvořáček, Viktor Dvořák, Radovan Zejda.

Ceníme si toho, že se obnovily styky a spolupráce s Městem Počátky a jeho Muzeem Otokara Březiny v jeho rodném domě, které je ve správě Městského kulturního střediska.

Jiří Höfer, předseda SOB

Zpráva o činnosti Muzea Otokara Březiny

K 150. výročí narození básníka byla opravena budova Muzea Otokara Březiny. Po konzultaci s pracovníky Památkového úřadu v Telči zpracoval projekt na rekonstrukci Ing. Miloslav Janda starší. Již v roce 2017 byla provedena firmou Františka Dusíka výměna střešní krytiny, částí krovů a půda dostala novou dřevěnou podlahu. V roce 2018 probíhaly další práce, koordinovala je firma Tesma pod vedením Libora Kravara. Veškeré nátěry oken a vchodových dveří do původní barvy provedla třebičská firma Archat. Dále byly obnoveny dekorativní prvky na průčelí fasády budovy do Březinovy ulice, práce prováděl tým restaurátorů pana MgA Vodáčka – akademického sochaře a restaurátora ze Žirovnice. Fasáda byla navržena jako počín roku 2018 na Zlatou jeřabinu Kraje Vysočina. Bohužel jsme Zlatou jeřabinu nezískali. Byly opraveny a omítnuty zdi kolem zahrady pracovníky firmy Tesma a zároveň zhotovena nová vrata do Havlíčkovy ulice panem Radkem Pojezným z Hostima. Byl zakoupen nový plynový kotel a v bytě básníka osazeny nové radiátory. Byt básníka i další prostory muzea byly nově vymalovány Antonínem Kořínkem z Čáslavic. Navíc byly opraveny dvě malé místnosti na půdě, které jsme využili na archiv.

I když ještě probíhaly práce na fasádě muzea do zahrady a úpravy zahrady, začaly jsme s úklidem básníkovy bytu a všech prostor muzea. Úklid byl velmi náročný, musely jsme očistit všechny sbírkové předměty, knihy ve studijní knihovně, nábytek a důkladně umýt podlahy. Zmíním se o těch členkách společnosti, které úklid prováděly Blanka Nedvědická, Iva Novotná, Marie Nožičková, Helena Peschová, Helena Stejskalová, Marta Šidélková a Anna Zlatušková. Hodně nám pomohly dvě pracovnice z TESMY.

Ve stejném složení jsme vypomáhaly v zámku při Mezinárodním sympoziu Otokar Březina 2018.

Provázení v muzeu jsme zahájily 15. srpna, tím byl podstatně nižší počet návštěv než minulé roky – pouze 358 osob.

K výstavám – v přízemí muzea uspořádal Ing. Viktor Dvořák zajímavou výstavu „Překladaelé Otokara Březiny známí a neznámí“. Vernisáž se uskutečnila 1. září a výstava byla k vidění do 31. října.

Studijní knihovna obsahuje 1349 svazků. Během roku 2018 přibylo 15 knih. Výpůjček knih bylo 27. Knihovnu využívají zejména studenti nebo badatelé. Poskytujeme rady ve výběru literatury. Magisterskou práci v loňském roce na téma „Počátky a východiska tvorby Otokara Březiny“ zpracovala Ivana Lakušová z Pedagogické fakulty Univerzity Hradce Králové, která také využila naší knihovny. Podílíme se na sestavování Bulletinů, není to někdy jednoduché shánět příspěvky a dát tomu náležitou formu.

Ke sponzorům – tisk zajišťuje Stanislav Hort Třebíč. Další dárci- Město Jaroměřice nad Rokytnou, Dřevozpracující družstvo, Vladislav Motýl, JUDr. Miroslav Michálek, MUDr. Emil Černý, MUDr. Jana Langášková, MUDr. Blanka Götzová, MUDr. Jan Kousalík, PhDr. Helena Vrbová, doc. Jiří Dan, Ing. arch. Michal Zlatuška, dr. Ivo Koudelka, Rekonstav Hynek Bednář, Ing. Karel Höfer, Jaroslav Frýdek, Jiří Prokop a další drobní dárci. Všem dárcům děkuji. Děkuji všem našim členkám, které uklízely muzeum pro rekonstrukci. Děkuji bývalému starostovi Města Jaroměřice Ing. Jaroslavu Soukupovi, za jehož vedení bylo muzeum rekonstruované a vždy nám byl ku pomoci. Děkuji Gabriele Kopcové a Milanu Pelikánu za příspěvek na reedici knihy Březinova cesta. Děkuji Mgr. Jiřímu Höfroví za náročnou organizaci Mezinárodního sympozia „Otokar Březina 2018“.

Helena Peschová

SPOLEČNOST OTOKARA BŘEZINY
a
MĚSTO JAROMĚŘICE NAD ROKYTNOU

pořádají v sobotu 14. 9. 2019 v 10 hod.

PIETNÍ AKT U HROBU OTOKARA BŘEZINY

10.30 komentovaná prohlídka výstavy žáků Josefa Kapinuse

Alois Zlatuška a Herbert Pesch

v Muzeu Otokara Březiny

14.00 projekce filmového dokumentu s komentářem

v ZŠ Otokara Březiny

ÚDĚL A BOLEST JAKUBA DEMLA

s komentářem Libora Smejkal a moderátorky Heleny Švecové

první verzi scénáře napsal Josef Pěncík

doba pořadu ve asi 70 min.

SKUPINA ČEZ

HLAVNÍ PARTNER

Děkujeme partnerům:

**Skupina ČEZ, Stanislav Hort Třebíč, Město Jaroměřice n. R.,
Dřevozpracující VD Jaroměřice n. R., Vladislav Motýl, Brno,
MUDr. Jana Langášková, MUDr. Jan Kousalík, MUDr. Blanka
Götzová, Dr. Vrbová - Lékárna Jaroměřice n. R., Ing. arch.
Michal Zlatuška, doc. PhDr. Jiří Dan, JUDr. Miroslav Michálek,
Dr. Ivo Koudelka a dalším drobným dárcům.**

Bulletin vydává výbor Společnosti O. Březiny v Jaroměřicích n. Rok., Březinova 46, 675 51,
tel.: 603760768. IČO 44065841, e-mail na předsedu Mgr. Jiřího Höfra:
hofer.j@seznam.cz., e-mail na studijní knihovnu při Muzeu O. B.:
studijniknihovna@otokarbrezina.cz. Adresa našich stránek: www.otokarbrezina.cz.
Toto číslo sestavil výbor SOB, tisk Helena Stejskalová a Blanka Nedvědícká.

Titulní strana: Petr Holman – rodinný archiv

U článku Kuběňův Bítov na fotografii Zdeňka Stejskala je P. Máša a
Karel Žák, PhDr. Karel Vala a Valerián Klaben

Příspěvky do č. 75 dodejte laskavě do 3. března 2020